

I. РЕШЕНИЯ НА НАКАЗАТЕЛНАТА КОЛЕГИЯ

1. „Преправен“ е този документ, който възниква като истински, тъй като е изготвен от неговия действителен автор, като към вече съществуващия истински документ се внасят промени в съдържанието му.

Чл. 316 от НК

Чл. 308, ал. 3 вр. ал. 2 вр. ал. 1 от НК

Решение № 47 от 28.03.2019 г. по нак. дело № 98/2019 г., I н. о., докладчик съдия Невена Грозева

При правилно установена фактическа обстановка, при съблюдаване на процесуалните правила, контролираната инстанция е приложила правилно материалния закон, като е приела, че деянието на подс. К. покрива обективните и субективни елементи на престъпление по чл. 316, вр. чл. 308, ал. 3, вр. ал. 2, вр. ал. 1 от НК, поради което наведения от касатора довод за нарушение на чл. 348 ал. 1 т. 1 от НПК е неоснователен.

Подс. К. е ползвала съзнателно порочно съставен документ, като от нея за самото му съставяне не може да се търси наказателна отговорност. Инкриминираният документ- Удостоверение № [номер], издаден от Агенцията по вписване – В. е годен предмет на престъплението по чл. 316, вр. чл. 308 ал. 3, вр. ал. 2 вр. ал. 1 от НК. Той е официален удостоверителен документ, който материализира „регистрационни данни“ по отношение актуалното състояние на дружеството [фирма] ООД. В случая се касае до

предварително съществуващ- истински документ, изготвен от лицето, което го е подписало, след което е бил преправен, чрез внасянето на промяна в датата на неговото издаване вместо - 8.02.2008 г. - 7.01.2009 г. По този начин е променено правното му значение, за да се удостовери наличието на представителна власт – изразяваща се в това, че подс. К. към датата на ползване на документа пред нотариус е съдружник в дружеството – продавач и че има право да се разпорежи с имота му и да получи сумата по сделката, като в действителност още на 20.08.2008 г. тя е престанала да бъде съдружник, тъй като тогава е продала дружествените си дялове. Удостоверение с цитирания номер е издадено от Агенция по вписвания- В., но на 8.02.2008 г., когато подс. К. е била съдружник във [фирма] ООД и е подписано от длъжностното лице. Използваният от подс. К. документ – удостоверение е бил технически възпроизведен от оригиналния документ /истински документ/ чрез запазване на информацията в него, като е преправена само датата на създаване на документа. Създадено е ново съдържание на истинския официален документ, като старото, писмено изявление на автора на документа е заменено с друго, каквото авторът не е правил.

Неоснователно се твърди от защитата, че подс. К. следва да бъде оправдана, тъй като ползвания от нея документ е „неистински“, а тя е обвинена и призната за виновна в ползване на „преправен“ документ. Осъществено от нея е съставомерно по цитирания текст, защото се касае за „подправка на документ“, като законодателят е преценил, че и двете форми на неистински и на преправен документ са проявление на едно и също посегателство и засягат в еднаква степен обществените отношения охранявани от нормата на чл. 308 от НК, като в чл. 316 от НК е инкриминирано съзнателното им ползването.

В доктрината няма спор, че „преправен“ е този документ, който възниква като истински, тъй като е изготвен от неговия действителен автор,

като към вече съществуващия истински документ се внасят промени в съдържанието му. В случая в удостоверението за актуално състояние издадено от Агенция по вписвания – В. са преправени цифри, /чиято конфигурация променя дата на издаване на документа/. По този начин съществено е променено правното значение на документа. Правилно въззивната инстанция е счела, че инкриминираното удостоверение възплачва изискването на закона за годен предмет на престъпление по чл. 316 вр. чл. 308, ал. 3 вр. ал. 2 вр. ал. 1 от НК, поради наличието на порок в неговата автентичност/авторство/ и чрез извършената „преправка“, истинския документ е превърнат в неистински / Р № 194/2007 г. по к.д. № 864/2006 г. на 1 –во НО, Р № 324/13 г.по к. д. № 910/13 г.1 НО и др./. Това обстоятелство не изменя по никакъв начин предявените с обвинителния акт факти и тяхната правна оценка, поради което въззивната инстанция правилно е приложила закона, признавайки подсъдимата за виновна по цитирания текст.

2.Липса на мотиви е налице както в хипотезите на тяхното пълно отсъствие, така и при схематична, повърхностна, непълна, неясна и вътрешно противоречива аргументация на съда. И в двата случая липсата на мотиви касае порок в дейността на решаващия съд, който рефлектира от една страна на правото на страните да получат обоснован отговор на поставените от тях въпроси, а от друга страна - на възможността да се разбере действителната воля на съда.

Чл. 348, ал. 3, т. 2, пр. 1 от НПК

Решение № 92 от 16.05.2019 г. по нак. дело № 982/2018 г., II н. о., докладчик съдия Елена Авдева

Производството по делото е образувано на основание чл. 346, т. 1 от НПК по касационна жалба от подсъдимия С. С. П. против решение № 220 от 17.07.2018 г. по внохд № 229/2018 г. по описа на Пловдивския апелативен съд.

Касационната жалба срещу въззивния акт е основателна на различно от посочените в нея основания.

Апелативният съд е допуснал съществено нарушение на процесуалните правила по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 2, пр.1 от НПК, относимо към абсолютните предпоставки за отмяна на обжалваното решение.

Обосновката на второинстационния съд съдържа неясноти и противоречия, еквивалентни на липса на мотиви, поради което за касационния съдебен състав е невъзможно да извърши проверка по релевираните от подсъдимия и неговите защитници оплаквания.

Не съществува спор в съдебната практика и доктрина, че липса на мотиви е налице както в хипотезите на тяхното пълно отсъствие, така и при схематична, повърхностна, непълна, неясна и вътрешно противоречива аргументация на съда. И в двата случая липсата на мотиви касае порок в дейността на решаващия съд, който рефлектира от една страна на правото на страните да получат обоснован отговор на поставените от тях въпроси, а от друга страна - на възможността да се разбере действителната воля на съда.

В настоящия казус въззивният съд е игнорирал функцията си на инстанция по същество, ангажирана със задължение да анализира цялата доказателствена съвкупност и да посочи кои обстоятелства намира за установени и въз основа на кои доказателства.

Проверяваното решение стартира с преразказ на фактическата обстановка, възприета от окръжния съд и предполагаща отговорността на

подсъдимия. Тя е определена като непълна, макар да е признато, че съответства на доказателствата, поради което на стр. 5 може да се прочете, че първата инстанция е „пропуснала да отрази в приетата фактическа обстановка установените от заключенията по назначените експертизи обстоятелства, имащи съществено значение за правилното решение на делото”. Тази категорична заявка създава очакване, че в следващите абзаци ще намерят място точно такива допълващи, постигнати с помощта на експертни знания, констатации на съдебния състав, които да обогатят компонентите на издирваната обективна истина. Вместо на тях съдебният състав последователно и описателно се е спрял на заключенията на всички назначени по делото експертизи, но без да подлага на анализ съдържанието им.

Въпреки очевидните различия в прилежно описаните експертни интерпретации въззивният съдебен състав не е изразил становище кои от тях кредитира, кои отхвърля и с какви съображения (арг. от чл. 154 от НПК). В обжалвания акт отсъства коментар каква маневра е извършвал подсъдимия - *заобикаляне* (чл. 91 от ППЗвП), както се сочи в част от експертизите, или *изпреварване* (чл.87 от ППЗдвП), според последната от тях. И ако все пак становището на съда може да се разгадае в полза на втората версия, тъй като е прието, че каруцата се е намирала в движение, то напълно необяснимо остава твърдението на съда, че с изложените различни експертни мнения са разкрити „нови обстоятелства, които са от съществено значение за правилното решаване на делото”. Безкритичното изложение на съдържателно отличаващи се версии замъглява фактическите констатации на съда и не допринася за убедителност на базираните върху тях правни изводи. Това процесуално нарушение впечатлява особено настойчиво на фона на напълно трафаретните разсъждения на стр. 17 относно доказателствената дейност на първата инстанция.

Също така недостъпни за касационен коментар са и направените изводи относно причинно-следствената връзка между причините на пострадалия Г. А. Д. увреждания при разследваното пътнотранспортно произшествие и смъртта му, настъпила около месец по-късно.

На стр. 11 от въззивното решение са изброени установените при огледа и аутопсията на починалия травматични увреждания. Веднага след това е заявено, че експертите са били изключително затруднени да определят основната и непосредствена причина за настъпване на смъртта на пострадалия Д. Вероятно съдът директно е споделил професионалните дилеми на експертите, защото е продължил изложението на препятствията пред тях от първо лице. Този подход е довел до хаотичен разказ, в който е изгубена категоричността на становището на съда по разглеждания и в експертен план основен за казуса проблем. На стр. 12 е отбелязано, че непосредствена причина за смъртта на пострадалия е белодробна тромбоемболия с автохтонен характер, свързана със соматична патология, тежка атеросклероза и артериална хипертония, усложнени с хронична болест на сърцето и тежък хроничен венозен застой във вътрешните органи. Въз основа на това съдът е заключил, че основна причина за смъртта е понесената травма с последващо залежаване. Този краен извод би бил неукорим доказателствено и логически, ако бе предшестван от разсъждения на съда, базирани на всички обстоятелства по делото и експертната им интерпретация. Вместо това, на повече от пет страници, са развити общи разсъждения относно „особеностите на лекарската дейност“, обогатени с афоризми за грешките като учител на медицинския практик и цитати от специализирана литература като „Макроскопическая дифференциальная диагностика патологических процессов“, Москва, „Медицина“, 1987 г. Тази информация с общопознавателен, в една част, и строго професионален, в друга, характер, разширява хоризонта на обсъжданите в казуса фактически и правни проблеми, но не съдържа техния убедителен отговор по стандарта на чл. 13 и чл. 14 от НПК. Най-малко от решението не става ясно какво е приел

съда – дали, че всички установени при аутопсията телесни увреждания са резултат на пътнотранспортно произшествие, но не са били диагностицирани (стр. 16 от мотивите), или че пострадалия Г. Д. е получил само счупване на ключицата (стр. 21), но и то е достатъчно за причиняване смъртта на пострадалия. Суверенно право на решаващия състав е да извърши преценка на правнорелевантните факти в рамките на предмета на доказване, но формирането на вътрешното му убеждение е подчинено на изискване за пълнота, обективност и всеостранност на изследването на всички обстоятелства и на свързването им в необорими логически констелации. Ето защо, след като се е позовал на стр. 21 на връзката между причина и следствие в логически порядък, въззивният съдебен състав е бил длъжен да хармонизира този постулат с предходните си разсъждения по фактите.

Посочените противоречия и неясноти във въззивното решение напълно осуетяват инстанционния контрол върху него и изключват на този етап от развитие на процеса окончателни изводи за правна квалификация на инкриминираната дейност и справедливост на наложените санкции. Това налага отмяна на обжалваното решение и връщане на делото за ново разглеждане от въззивния съд, който да извърши цялостно и законосъобразно обсъждане на всички доказателствени материали и да изложи мотиви, съобразени с чл. 339 от НПК.

3. За преминаване към диференцирана процедура по глава двадесет и седма от НПК подсъдимият следва да направи доброволно и недвусмислено признание на *фактите от деянието*, описани в обстоятелствената част на обвинителния акт - чл. 371, т. 2 от НПК. В обстоятелствената част на обвинителния акт, като задължителен негов реквизит по чл. 246, ал. 2 от НПК, освен описание на извършеното престъпление (в т.ч. – време, място и начин на извършване), са указани и други обстоятелства. В обвинителния акт следва да намерят място и

правните съображения на прокурора по направените от него изводи. Такива могат да се отнасят до формата на вина с нейните разновидности, както и до правната квалификация на престъплението. Но вината и всички признаци от субективната страна на престъплението се извеждат от обективно проявените с деянието съставомерни факти. Само последните се обхващат от признанието по чл. 371, т. 2 от НПК, но не и доказателствените, и правните изводи, направени във връзка с тези факти

Чл. 371, т. 2 от НПК

Решение № 93 от 15.05.2019 г. по нак. дело № 336/2019 г. , II н. о., докладчик съдия Бисер Троянов

Разгледана по същество касационната жалба е неоснователна.

При касационната проверка бяха установени някои неправилни тълкувания на закона и неговото приложение от съдилищата, но те не налагат отмяна на въззивното решение за отстраняването им.

Неправилно е становището на въззивния съд (с. 10 от решението), според което формулираното по чл. 371, т. 2 от НПК признание на подсъдимия обхващало и правните изводи, посочени в обвинителния акт. Съдът е изразил съгласие по формата на непредпазливост (небрежност), изложена и в мотивите на първоинстанционната присъда (с. 14), но е счел за недопустимо без протест да промени неправилно посочената от обвинителната власт друга форма на вина (самонадеяност), защото се обхващала от признанието. Изводът на апелативната инстанция не е верен и

се основава на неправилно тълкуване на разпоредбите, регламентиращи института на съкратеното съдебно следствие.

За преминаване към диференцирана процедура по глава двадесет и седма от НПК подсъдимият следва да направи доброволно и недвусмислено признание на *фактите от деянието*, описани в обстоятелствената част на обвинителния акт - чл. 371, т. 2 от НПК. В обстоятелствената част на обвинителния акт, като задължителен негов реквизит по чл. 246, ал. 2 от НПК, освен описание на извършеното престъпление (в т.ч. – време, място и начин на извършване), са указани и други обстоятелства. В обвинителния акт следва да намерят място и правните съображения на прокурора по направените от него изводи. Такива могат да се отнасят до формата на вина с нейните разновидности, както и до правната квалификация на престъплението. Но вината и всички признаци от субективната страна на престъплението се извеждат от обективно проявените с деянието съставомерните факти. Само последните се обхващат от признанието по чл. 371, т. 2 от НПК, но не и доказателствените, и правните изводи, направени във връзка с тези факти. Защото изводите на обвинителната власт, изложени в обвинителния акт, представляват логически съждения по въпроси, имащи значение за правилното определяне на наказателната отговорност на дееца за извършеното от него деяние, заради която отговорност е повдигнато обвинение.

Правните становища, доводи и съображения на процесуалните страни по делото могат да бъдат различни, а често и съвсем противоположни едни на други. Изводите на една от процесуалните страни не е непременно споделен извод и на останалите. Затова е погрешно становището на Великотърновския апелативен съд, че признавайки посочените в обвинителния акт факти от извършеното престъпление, подсъдимият е признал чужди правни изводи, описани в същия акт. Въззивният съд се е отклонил от правилното тълкуване на института на съкратеното съдебно

следствие, на който институт са посветени две тълкувателни решения (ТР № 1/06.04.2009 г. по тълк.д. № 1/ 2008 г. на ОСНК и ТР № 2/19.06.2015 г. по тълк.д. № 2/ 2015 г. на ОСНК), като неправилно е счел, че с признанието на фактите подсъдимият К. е признал всичко написано в обвинителния акт.

Престъплението е извършено от подсъд. Р. К. при небрежност, а не при самонадеяност, като грешната позиция на обвинителната власт не е повлияла върху правилността на съдебните изводи за формата на вина, вярно определена в мотивите на съдебните актове. Не съществува необходимост от намеса на въззивната инстанция в по-голям обем от приложения с въззивното решение, затова и не е било нужно да се подава въззивен протест, за което прокуратурата неоснователно е упрекната.

II. РЕШЕНИЯ НА ГРАЖДАНСКАТА КОЛЕГИЯ

4. Паметник на културата /културна ценност/ е само тази вещь или част от вещь, на която административният орган е придал такъв статут с извършената по съответния ред регистрация и обявяване. След като за паметник на културата е обявен само иконостасът на храма, то само той има такъв статут, независимо от това, че е изграден като неразделна част от храма. Независимо от неговата неразделност от целия храм като вещь и като художествено значение, именно той е обявен за паметник на културата с национално значение и само той има този статут, а не и целият храм.

Изложеното разделение обаче не важи по отношение на въведения от компетентния административен орган режим за опазване на паметника на културата. Въведеният от НИПК режим за опазване на иконостаса като паметник на културата с национално значение важи за целия храм поради естеството на мерките, които следва да бъдат

предприети и които не могат да бъдат различни за храма и за иконостаса. Този режим следва да бъде съблюдаван независимо от това кой е собственик на храма.

Чл. 2, ал. 2, т. 3 на ЗДС, редакция ДВ, бр. 44/1996 г., така и чл. 2, ал. 2, т. 4 ЗДС, редакция ДВ, бр. 128/1998 г., не са първично придобивно основание */ex lege/* за държавата по отношение на паметниците на културата с национално значение. Обстоятелството, че един имот или част от имот е обявен за паметник на културата с национално значение по предвидения в закона ред не го прави автоматично държавна собственост, а оттук не може да му се придаде и статут на публична държавна собственост. При липса на акт на Министерския съвет, такъв имот не може да стане държавна собственост и по силата на действащата редакция на чл. 2, ал. 2, т. 5 ЗДС.

Държавните имоти се управляват от министрите и ръководителите на други ведомства – чл. 14, ал. 1 ЗДС, а те от своя страна могат да ги предоставят за управление на териториалните си административни звена и на други юридически лица на бюджетна издръжка към тях – чл. 15, ал. 3 ЗДС. Освен тази обща хипотеза, в определени случаи държавни имоти могат да бъдат предоставяни за управление на общини и на регистрирани вероизповедания, както и на концесия – чл. 15, ал. 2 и ал. 6 и чл. 15а ЗДС. Лицата, които упражняват правото на държавна собственост, могат да бъдат страни по заведени от тях или срещу тях съдебни дела, като в този случай те имат качеството на процесуални субституенти на държавата. Когато министерство е възложило управлението на държавен имот на свое юридическо лице на бюджетна издръжка, ответници по предявения ревандикационен иск за държавния имот могат да бъдат и двете лица, независимо от това че фактическата власт се упражнява пряко от юридическото лице на бюджетна издръжка. Правото на управление върху държавния имот принадлежи както на

министерството, така и на бюджетното учреждение, затова и двете лица са процесуални субституенти на държавата. Положението е сходно с предявяването на иск по чл. 108 ЗС едновременно срещу владелеца и държателя на вещта, с тази разлика, че за имоти, считани за държавни, е достатъчно искът да бъде насочен само срещу министерството. При уважаването на този иск бюджетното учреждение, което не участва в процеса, не може да противопостави собствени права на управление върху имота и да осуети изпълнението на влязлото в сила решение. Когато искът по чл. 108 ЗС е насочен само срещу министерството, при уважаването му в осъдителната част следва да бъде отбелязано изрично в диспозитива на съдебното решение, че министерството се осъжда да предаде владението на имот, предоставен за управление на конкретното негово бюджетно учреждение. По същите съображения, когато искът е насочен единствено срещу бюджетното учреждение, в диспозитива следва да се отбележи, че правото на управление принадлежи на министерството.

Чл. 290 ГПК

Чл. 2, ал .2, т. 5 ЗДС

Чл. 14, ал. 1 ЗДС

Решение № 176 от 20.12.2018г. по гр. дело № 5111/2017 г., I г. о., докладчик съдия Гълъбина Генчева

Производството е по чл. 290 ГПК.

Образувано е по касационни жалби на българската държава, представлявана от МРРБ, чрез областния управител на област Б.; Министерство на Културата и Н. Света Митрополия срещу решение № 2507 от 05.05.2017 г. по в. гр. д. № 813/2016 г. на ОС – Благоевград.

Българската държава счита въззивното решение за процесуално недопустимо, тъй като е постановено по иск на неправосубектна страна – главно встъпилото лице църква [име]. Освен това въззивното решение е постановено в нарушение на съществени съдопроизводствени правила и на материалния закон. Съдът уважил иска на главно встъпилото лице на непредявено основание - § 5 от ПЗР на Закона за вероизповеданията и при неуточнен в законния срок период на давностното владение, осъществено преди възникване на това основание; при неправилно установена фактическа обстановка относно периода на владение на спорния храм и по въпросите, от значение за правосубектността на главно встъпилото лице; при неотчитане на нормативната уредба, която придава на спорния имот характер на публична държавна собственост.

Министерство на Културата счита, че процесният храм е придобил статут на паметник на културата с национално значение още през 1977 г. и затова той е публична държавна собственост, което изключва възможността да бъде собственост на БПЦ. Съдът не се произнесъл и по евентуалното възражение на българската държава, че е владяла имота и го е придобила по давност. Необоснован бил и изводът, че главно встъпилото лице църква [име] е владяло спорния имот и го е придобило по давност.

Н. Света Митрополия поддържа, че след като искът по чл. 108 ЗС на главно встъпилото лице църква [име] не е уважен в осъдителната му част, не е отпаднал нейният правен интерес от този иск. Счита, че пасивно легитимирано по иска за ревандикация е Министерство на Културата, което владее имота чрез НИМ.

Църква [име] и НИМ не вземат становище по жалбите.

С определение № 314 от 12.06.2018 г. по настоящото дело е допуснато касационно обжалване на въззивното решение поради възникнало съмнение за неговата частична недопустимост и свързания с това въпрос: 1. С какви доказателства се установява правосубектността и валидно учреденото процесуално представителство на поместна православна църква, както и на основание **чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК** по въпросите: 2. *Обявяването на иконостаса на един храм за паметник на културата с национално значение придава ли това качество и на самия храм и възниква ли на това основание публична държавна собственост върху храма и 3. Кой е пасивно легитимиран да отговаря по иск с правно основание чл. 108 ЗС за имот, за който е съставен акт за държавна собственост - министерството, на което имотът е предоставен от държавата за управление или юридическото лице на негова бюджетна издръжка, на което министерството е предоставило имота за управление.*

По поставените въпроси настоящият състав приема следното:

По първия въпрос:

На първо място следва да се направи едно терминологично уточнение. Терминът „поместна православна църква“ неправилно е употребен при формулиране на първия въпрос по чл. 280, ал. 1 ГПК и следва да бъде заместен с израза „църквата, като местно поделение на БПЦ“. При тази терминологична редакция въпросът придобива следния вид: „С какви доказателства се установява правосубектността и валидно учреденото процесуално представителство на църквата като местно поделение на БПЦ“.

С ТР № 1/23.11.2010 г. по тълк. д. № 2/2010 г. на ОСТК на ВКС е прието, че местните поделения на БПЦ – Българска патриаршия /БПЦ-БП/ не подлежат на пререгистрация по реда на § 2, ал.4 ПЗР на Закона за вероизповеданията /ЗВ/. Правосубектността на БПЦ-БП и нейните местни

поделения със статут на юридически лица произтича от закона – чл. 10, ал. 2 ЗВ. Представителната власт на лицата, които ги представляват, се доказва с актовете за избор или назначение, издадени от органите, които са ги избрали или назначили.

Местните поделения на БПЦ са митрополиците, църквите и манастирите и те имат статут на юридически лица – чл. 13, ал. 1 от Устава на БПЦ.

Църквата, като местно поделение на БПЦ, е обединение на православни християни от една или повече енории, където се намира храмът – чл. 140, ал. 1 от Устава на БПЦ. Църквата представлява юридическо лице, което се управляват от църковно настоятелство, състоящо се от 4 - 6 души и се представлява от енорийския свещеник, който е и председател на църковното настоятелство – чл. 140, ал. 2 и ал. 4 от Устава. В определени случаи по решение на настоятелството председателят може да упълномощава и други лица да го представляват. При църкви с повече от един енорийски свещеник председателят на църковното настоятелство се назначава със заповед на епархийския митрополит – чл. 141, ал. 2. Изборът на църковно настоятелство се извършва на всеки 4 години, по реда на чл. 146-чл. 148. За проведения избор се съставя протокол по чл. 148, ал. 1, както и акт на епархийския митрополит, който потвърждава проведения избор. Църквата без енория се управлява от църковно настоятелство, назначено от епархийския митрополит – чл. 150, ал. 1 от Устава.

Следователно – правосубектността и валидно учреденото процесуално представителство на църква, която има енория, се удостоверяват с протокола по чл. 148, ал. 1 от Устава на БПЦ за избор на църковно настоятелство и акта на епархийския митрополит за утвърждаването му, а когато църквата е с повече от един енорийски свещеник – и със заповедта по чл. 141, ал. 2 от Устава. По отношение на църкви без енория доказателство за правосубектност и представителна власт е актът на епархийския митрополит

по чл. 150, ал. 1, вр. чл. 140, ал. 4 от Устава за назначаване на църковно настоятелство, имащо за председател и представител енорийски свещеник.

Отношение към поставения въпрос за правосубектността на църквата като местно поделение на БПЦ има и разпоредбата на чл. 154, т. 12 от Устава на БПЦ. Съгласно този текст църковните настоятелства вземат решения и с одобрение от епархийския митрополит завеждат дела пред съдилищата и упълномощават лица, които да ги представляват при извършването на нотариални действия; завеждат съдебни дела относно вещни права върху недвижими имоти след съгласието на епархийския митрополит и го уведомяват за заведените срещу тях съдебни дела относно вещни права върху недвижими имоти. Оттук следва, че активната процесуална легитимация на църквите като местни подразделения на БПЦ възниква само при наличие на одобрение или съгласие на епархийския митрополит, в случаите, при които те сами завеждат съдебни дела.

Съгласно чл. 149, ал. 1, т. 1 от Устава на БПЦ в имуществото на църквата като юридическо лице се включват храмът (зданието) и принадлежностите му, както и други храмове и параклиси към него. Следователно църквата като юридическо лице може да предявява искове за собственост на съответния храм (здание).

Съгласно чл. 95, т. 17 от Устава на БПЦ епархийският митрополит може да завежда съдебни дела относно вещни права върху недвижими имоти в интерес на църкви и епархийски манастири, както и да взема участие по такива дела. Следователно в този случай той действа като процесуален субституент по смисъла на чл. 26, ал. 2 ГПК, вр. чл. 10, ал. 2 от Закона за вероизповеданията /ЗВ/, като съответната църква също участва като страна в процеса на основание чл. 26, ал. 4 ГПК. Това правно положение изключва възможността църквата, като местно поделение на БПЦ, да встъпи главно по иск за собственост на православния храм (здание), предявен от епархийския митрополит срещу трето лице. В този случай епархийският митрополит

действия в интерес на местната църква, а поради корпоративното устройство на БПЦ – и в интерес на БПЦ като цяло. Липсата на противоречиви интереси между митрополията и намиращата се в нейната епархия църква по спора за собственост с трето лице изключва процесуалната фигура на главното встъпване по чл. 225 ГПК, която предполага противоречиви интереси между главните страни по делото от една страна и главно встъпилото лице от друга.

По втория въпрос – дали обявяването на иконостаса на един храм за паметник на културата с национално значение придава това качество и на самия храм и възниква ли на това основание публична държавна собственост върху храма:

Паметниците на културата са обект на правна уредба в Закона за паметниците на културата и музеите /ЗКПМ/, обн., ДВ, бр. 29 от 11.04.1969 г., отм., ДВ, бр. 19 от 13.03.2009 г. Съгласно първоначалната редакция на чл. 3 от този закон паметници на културата са произведения на човешката дейност, които документират материалната и духовната култура и имат научно, художествено и историческо значение или са свързани с историческите и революционните борби и събития, с живота и дейността на видни обществени, културни и научни дейци, като: а) селища, квартали, улици, сгради, крепости, кули, ровове, огради; б) манастири, църкви, джамии, светилища, гробища, некрополи, могили, паметни плочи; в) паметници, скулптури, фонтани и чешми, картини, икони, резби, стенописи, мозайки, ценни ръкописи, редки книги, оръжия, накити, монети и г) оръдия на труда, съдове, други предмети, ръкописи и художествени произведения след включването им във фондовете на музеите. Паметниците на културата могат да бъдат от световно, национално и местно значение, както и паметници за сведение, като класификацията се извършва от централните органи по опазването им – чл. 19 ЗПКМ /отм./. Паметниците на културата подлежат на обявяване. Според чл. 4, ал. 1 ЗПКМ /отм./ обявяването се извършва от Министерство на Културата по предложение на Националния институт за

паметниците на културата /НИПК/. Според чл. 11, ал. 1, т. 2 от Правилника за устройството и задачите на НИПК, обн., ДВ, бр. 102/1976г., отм., ДВ, бр. 28/2000 г., НИПК регистрира, документира и обявява в ДВ недвижимите паметници на културата, а според чл. 12, ал. 1 от Правилника – НИПК извършва научна класификация на паметниците на културата в зависимост от тяхното историческо, архитектурно и художествено значение.

След отмяната на ЗПКМ и приемането на Закон за културното наследство /ЗКН/, обн., ДВ, бр. 19/13.03.2009 г., заварените и обявени по стария ред недвижими паметници на културата запазват своя статут и категория като културни ценности по смисъла на новия закон - § 10, ал. 1 ПЗР на ЗКН.

При тази правна уредба следва да се приеме, че паметник на културата/културна ценност/ е само тази вещ или част от вещ, на която административният орган е придал такъв статут с извършената по съответния ред регистрация и обявяване. След като за паметник на културата е обявен само иконостасът на храма, то само той има такъв статут, независимо от това, че е изграден като неразделна част от храма.

Иконостасът на църквата [име] в с. Д. е обявен за паметник на културата с национално значение съгласно списък, обнародван в ДВ бр. 52/05.07.1977 г. Той е тухлен, зидан върху каменна основа и е разположен на линията на източните стълбове, завършващи с арки, които подпират покрива. Той е част от църквата като функция и като художествено оформление. Независимо от неговата неразделност от целия храм като вещ и като художествено значение, именно той е обявен за паметник на културата с национално значение и само той има този статут, а не и целият храм.

Изложеното разделение обаче не важи по отношение на въведения от компетентния административен орган режим за опазване на паметника на културата. Въведеният от НИПК режим за опазване на иконостаса като

паметник на културата с национално значение важи за целия храм поради естеството на мерките, които следва да бъдат предприети и които не могат да бъдат различни за храма и за иконостаса. Този режим следва да бъде съблюдаван независимо от това кой е собственик на храма – държавата или църквата [име].

По отношение на собствеността:

Законодателната уредба на собствеността върху паметниците на културата в България е последователна. Както в чл. 2 от Закона за старините от 1911 г., така и в чл. 16, ал. 1 от ЗПКМ /отм./ и в чл. 2а от Закона за културното наследство, за държавна собственост са обявени само онези паметници на културата /старини, културни ценности/, които са открити при археологически разкопки. Всички останали паметници на културата, независимо от това дали са с национално или световно значение, могат да бъдат собственост както на държавата и общините, така и на БПЦ, другите регистрирани вероизповедания, физически и юридически лица. Това изрично е прогласено в чл. 2, ал. 3 от действащия Закон за културното наследство, но по силата на § 10, ал. 1 от ПЗР на ЗКН се отнася и за заврените от този закон паметници на културата, обявени при действието на ЗПКМ /отм./. Отделно от това от разпоредбата на чл. 28, ал. 1 на ЗПКМ /отм./ индиректно може да се приеме, че този закон също допуска паметници на културата с национално и световно значение да бъдат частна собственост. Прогласяването на тази разпоредба за противоконституционна с решение на КС № 5/21.03.1996 г. по к. д. № 4/96 г. е по съображения, че частната собственост е неприкосновена и е недопустимо с акт на НИПК държавата да ограничава правото на гражданите свободно да се разпореждат със свой недвижим имот, представляващ паметник на културата. Това решение също потвърждава, че ЗПКМ /отм./ не изключва частната собственост върху паметниците на културата с национално и световно значение.

Разпоредбата на чл. 2, ал. 2, т. 3 от Закона за държавната собственост /ЗДС/ в първоначалната редакция по ДВ, бр. 44/1996 г., гласи, че публична държавна собственост са „държавните имоти и вещи, обявени по установения ред за паметници на културата от световно или национално значение“. След отмяната на този текст /ДВ, бр. 128/1998 г./ и приемането на новата т. 4 на чл. 2, ал. 2 ЗДС, формулировката е по-обща и обхваща всички обекти с национално значение, но те отново трябва да са заварени от закона като държавна собственост, за да им се придаде статут на публична държавна собственост. Едва с последващото изменение на закона – ДВ, бр. 32/2005 г., е въведена различна редакция, според която публична държавна собственост са имотите от национално значение, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от национално значение чрез общо ползване, определени от Министерския съвет. Понастоящем това е действащата редакция на чл. 2, ал. 2, т. 5 ЗДС.

Следователно – както чл. 2, ал. 2, т. 3 на ЗДС, редакция ДВ, бр. 44/1996 г., така и чл. 2, ал. 2, т. 4 ЗДС, редакция ДВ, бр. 128/1998 г., не са първично придобивно основание /*ex lege*/ за държавата по отношение на паметниците на културата с национално значение. Обстоятелството, че един имот или част от имот е обявен за паметник на културата с национално значение по предвидения в закона ред не го прави автоматично държавна собственост, а оттук не може да му се придаде и статут на публична държавна собственост. При липса на акт на Министерския съвет, такъв имот не може да стане държавна собственост и по силата на действащата редакция на чл. 2, ал. 2, т. 5 ЗДС.

Запазването на автентичния вид на църкви или части от църкви, обявени за паметници на културата с национално значение, е отговорност както на държавата, така и на БПЦ, ако тя е техен собственик. Тази отговорност налага сътрудничество между държавата и БПЦ с цел предприемането на подходящи мерки, които от една страна да гарантират

запазването на онези елементи, заради които на храма или част от него е придаден статут на паметник на културата с национално значение и от друга страна – запазването на църквата /зданието/ като православен храм, с всички канонични забрани, които важат за един такъв храм, каквато например е забраната за влизане на жени в олтара. Такава форма на сътрудничество е предвидена в закона – чл. 15, ал. 6 ЗДС, според който имоти - публична държавна собственост по смисъла на чл. 2, ал. 2, т. 4, могат да се предоставят от Министерския съвет за управление на вероизповедания, регистрирани по реда на глава трета от Закона за вероизповеданията, по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството. Въпрос на отговорно отношение и добра воля е да се намерят и други подходящи форми на сътрудничество за всеки конкретен случай.

Придаването на сградата на православния храм на статут на музей е недопустимо поради ограничения достъп за посетители /въвеждане на входна такса/ и поради невъзможността да се следи за спазването на ограничението за допускане на жени в олтара.

По третия въпрос - кой е пасивно легитимиран да отговаря по иск с правно основание чл. 108 ЗС за имот, за който е съставен акт за държавна собственост - министерството, на което имотът е предоставен от държавата за управление, или юридическото лице на негова бюджетна издръжка, на което министерството е предоставило имота за управление:

Държавните имоти се управляват от министрите и ръководителите на други ведомства – чл. 14, ал. 1 ЗДС, а те от своя страна могат да ги предоставят за управление на териториалните си административни звена и на други юридически лица на бюджетна издръжка към тях – чл. 15, ал. 3 ЗДС. Освен тази обща хипотеза, в определени случаи държавни имоти могат да бъдат предоставяни за управление на общини и на регистрирани вероизповедания, както и на концесия – чл. 15, ал. 2 и ал. 6 и чл. 15а ЗДС.

Лицата, които упражняват правото на държавна собственост, могат да бъдат страни по заведени от тях или срещу тях съдебни дела, като в този случай те имат качеството на процесуални субституенти на държавата – в този смисъл решение № 6 от 1.06.2011 г. на ВКС по гр. д. № 833/2009 г., IV г. о., решение № 565 от 28.01.2010 г. на ВКС по гр. д. № 2932/2008 г., II г. о.

Когато министерство е възложило управлението на държавен имот на свое юридическо лице на бюджетна издръжка, ответници по предявения ревандикационен иск за държавния имот могат да бъдат и двете лица, независимо от това че фактическата власт се упражнява пряко от юридическото лице на бюджетна издръжка. Правото на управление върху държавния имот принадлежи както на министерството, така и на бюджетното учреждение, затова и двете лица са процесуални субституенти на държавата. Положението е сходно с предявяването на иск по чл. 108 ЗС едновременно срещу владелеца и държателя на вещта, с тази разлика, че за имоти, считани за държавни, е достатъчно искът да бъде насочен само срещу министерството. При уважаването на този иск бюджетното учреждение, което не участва в процеса, не може да противопостави собствени права на управление върху имота и да осуети изпълнението на влязлото в сила решение. Когато искът по чл. 108 ЗС е насочен само срещу министерството, при уважаването му в осъдителната част следва да бъде отбелязано изрично в диспозитива на съдебното решение, че министерството се осъжда да предаде владението на имот, предоставен за управление на конкретното негово бюджетно учреждение. По същите съображения, когато искът е насочен единствено срещу бюджетното учреждение, в диспозитива следва да се отбележи, че правото на управление принадлежи на министерството.

По съществуващото на касационните жалби:

Н. Света Митрополия е предявила срещу държавата, представлявана от МРРБ, чрез ОУ на област Б., и срещу МК иск по чл. 108 ЗС за установяване на собствеността и предаване владението върху УПИ [номер] по плана на с.

Д., община Р., заедно с построената в него масивна едноетажна сграда – православен храм [име].

В хода на висящия процес съдът е приел за разглеждане по реда на чл.225 ГПК /главно встъпване/ искове на църква [име] срещу ищеца Н. Света Митрополия и срещу ответниците - държавата и МК, за собственост на същия имот, като срещу Н. Света Митрополия и държавата исковете са установителни, а срещу МК – осъдителен по чл. 108 ЗС.

НИМ е конституиран като трето лице помагач на страната на МК.

С обжалваното в настоящото производство въззивно решение № 2507 от 05.05.2017 г. по в. гр. д. № 813/2016 г. на ОС Б., след частична отмяна на решение № 3788 от 21.06.2016 г. по гр. д. № 1542/2012 г. на РС Разлог, е уважен в установителната му част искът на църква [име] срещу българската държава, МК и срещу Н. Света Митрополия – признато е за установено, че главно встъпилото лице е собственик на процесния имот на основание придобивна давност, изтекла до 1972 г., както и на основание § 5, ал. 1 и ал. 2 ПЗР на Закона за вероизповеданията. Отхвърлителното решение на първата инстанция по искането на главно встъпилото лице срещу МК за предаване на владението върху храма на основание чл. 108 ЗС е потвърдено от въззивния съд. Първоинстанционното решение е обезсилено в частта, с която е бил отхвърлен предявеният от главния ищец Н. Света Митрополия срещу българската държава и МК иск по чл. 108 ЗС за същия имот и производството по този иск е прекратено. Решението е постановено при участието на третото лице помагач НИМ.

Въззивният съд е приел, че искът на главно встъпилото лице църква [име] е процесуално допустим. Правосубектността на това лице произтича от чл. 140, ал. 2 от Устава на БПЦ, според който всяка църква, като местно поделение на БПЦ, е юридическо лице. Наименованието на църквата като юридическо лице е наименованието на съответния православен храм - чл.140,

ал. 3. Църквата, като местно поделение на БПЦ, може да извършва чрез представляващите я лица действия за придобиване на право на собственост върху храмове и други недвижими имоти и движими вещи. Това обуславя и процесуалната легитимация на главно встъпилото лице да предяви иск за собственост на процесния храм.

От фактическа страна е прието, че храм [име] в с. Д. е построен през 1614 г. с дарения на миряни – православни християни. Храмът се е ползвал за извършване на богослужения до 1950-1952 г., след което е бил изоставен. След този период богослуженията са се извършвали само в по-новия храм „С. г.“, строен през 1860 г. Процесният храм е бил обект на реставрация от страна на държавата чрез НИПК през периода 1972-1974г. С протокол на Националния съвет за опазване на паметниците на културата, обн. ДВ, бр. 52/1977 г., за паметник на културата с национално значение е обявен иконостасът на храм [име]. След реставрацията служби в храма са извършвани само три пъти годишно – на храмовия празник, на Рождество Христово и на Възкресение Христово, в съответствие с утвърдения от НИПК режим за опазване на храма. От 2004 г. храмът е само с музейни функции, като на 23.09.2004г. е съставен акт за публична държавна собственост № 414/23.09.2004 г., включително и за дворното място. В акта е посочено, че съгласно чл. 12, ал. 1, б. „а“ от Закона за паметниците на културата и музеите /ЗПКМ, отм./ имотът притежава статут на художествен паметник на културата с национално значение, а със заповед № РД-09-813/11.12.2007 г. на министъра на културата храмът и дворното място са предадени за управление на третото лице-помагач- НИМ.

При тези данни от правна страна е прието следното:

Главно встъпилото лице църква [име] е придобило правото на собственост върху процесния имот чрез придобивна давност, изтекла преди извършване на реставрационните работи през 1972-1974 г. Имотът се намира в територия, която е станала част от свободна България след приключване на

Балканската война с Лондонския мирен договор от 17.05.1913 г. и Междусъюзническата война с Букурещкия мирен договор от 28.07.1913г. Имотът е владян от църквата след 1913 г. спокойно, несъмнено и непрекъснато за период повече от изискуемите 20 години по действащия към този момент Закон за давността /отм./. При отсъствието на данни за извършено отчуждително производство по чл. 26 от Закона за старините от 1911 г. /отм./ и по чл. 7 от Наредба-закон за запазване на старинните постройки в населените места, ДВ, бр. 135/1936 г., държавата не е станала собственик на процесния имот въз основа на посочените нормативни актове. Липсва акт на МК за обявяване на храма за паметник на културата по реда на чл. 4, ал. 1 и 2 ЗПКМ /отм./, а и от чл. 12, чл. 16, чл. 19 и чл. 20 следва, че по силата на закона държавна собственост са само откритите при археологически разкопки паметници на културата. Само иконостасът на храма е включен в списъка на паметниците на културата, обнародван в ДВ, бр. 52/1977 г. Имотът не е отчуждаван от държавата и по друг законен ред. Актуването му като публична държавна собственост няма конститутивно действие. Макар да е започнала процедура за обявяване на процесния църковен храм за паметник на културата с национално значение, тя не е финализирана с акт на министъра на културата по реда на чл. 21, т. 3 от действащата към момента на съставяне на АДС Наредба № 5 от 14.05.1998 г. за обявяване на недвижимите паметници на културата, обн. ДВ от 27.05.1998 г., изм., бр. 20 от 6.03.2001 г., отм., бр. 98 от 11.12.2012 г. По отношение на поземления имот не е налице дори и формално основание за актуването му като публична държавна собственост. Това налага извод, че АДС, с който имотът е актуван като публична държавна собственост, е съставен без да е налице посоченото в него законово основание по чл. 12 от ЗПКМ /отм./. Обратно – ответниците не са оборили констатациите на нотариалния акт по обстоятелствена проверка от 2003 г., с който храмът е признат за църковна собственост. Предвид фактическото отнемане на имота без правно основание, реституцията му настъпва по силата на § 5 ПЗР на Закона за

вероизповеданията – ДВ, бр. 120/2002 г., вр. чл. 3, ал .2 и чл. 2, ал. 2 ЗВСОНИ. Към момента на влизане в сила на този закон процесният имот не е заварен като публична държавна собственост. Затова искът по чл. 108 ЗС на главно встъпилото лице е основателен в установителната му част. В осъдителната част обаче той не може да бъде уважен, тъй като имотът се владее не от ответниците, а от третото лице помагач – НИМ. Искът на главно встъпилото лице срещу НИМ е предявен несвоевременно, затова то не е надлежно процесуално легитимирано да отговаря по този иск.

За да обезсили частично първоинстанционното решение и да прекрати производството по иска за собственост на първоначалния ищец Н. Света Митрополия, съдът е приел, че с уважаването на иска на главно встъпилото лице е отпаднал правният интерес на Митрополията от същия иск, тъй като е постигната целта да се защити правото на собственост на БПЦ върху спорния имот. Прието е, че според Устава на БПЦ имотите на БПЦ –Българска Патриаршия, се придобиват чрез местните ѝ поделения – митрополии, църкви и манастири, които могат да предприемат действия по защита на собствеността съгласно чл. 95, т. 17 и чл. 154, т. 12.

Върховният касационен съд приема следното:

На първо място – предвид изложеното при отговорите на въпросите по чл. 280, ал. 1 ГПК следва да се приеме, че допустимият иск по чл. 108 ЗС е предявен от Н. Света Митрополия. Този иск е предявен на основание чл. 95, т. 17 от Устава на БПЦ, в интерес на църква [номер]. Н. Света Митрополия действа като процесуален субституент на посочената църква, под формата на процесуално застъпничество, съгласно чл. 26, ал. 2 ГПК, вр. чл. 10, ал. 2 от Закона за вероизповеданията. Участието на църквата в процеса е в качеството ѝ на носител на спорното материално право, на основание чл. 26, ал. 4 ГПК, а не като главно встъпило лице на основание чл. 225 ГПК.

Правилен като резултат е изводът на въззивния съд, че църква [име] е правосубектна страна и че е надлежно представлявана в процеса. Касае се за църква без енория по смисъла на чл. 150, ал. 1 от Устава на БПЦ. Затова доказването на правосубектността не се извършва с протоколи за избор на църковно настоятелство по реда на чл. 148, ал. 1 и акт на епархийския митрополит за одобряването му по чл. 148, ал. 3 от Устава, както неправилно поддържа държавата. Достатъчно е акт на епархийския митрополит по чл. 150, ал. 1 за назначаване на църковно настоятелство и председател на това настоятелство, който е енорийски свещеник. В настоящия случай такъв акт представлява заповед № 29 от 12.02.2014 г. на Н. митрополит С. С тази заповед е назначен енорийският свещеник Н. Л. В. като председател на църковните настоятелства при църквите [име] и [име] в с. Д., както и на църква [име] с. Г. Въпреки непрецизната формулировка, съдът приема, че с тази заповед се изразява волята на църковното настоятелство на църква [име] в с. Д., която е действаща църква с енория, както и нейният енорийски свещеник и председател на църковното настоятелство, да изпълняват функциите на църковно настоятелство с председател енорийски свещеник и по отношение на църква [име], която е без енория. Свещеник Н. В. има валидно учредено процесуално представителство и за тази църква. Отделно от това има и дадено съгласие на епархийския митрополит по чл. 154, т. 12 от Устава на БПЦ, въпреки че в случая то не е необходимо, тъй като митрополията участва в процеса на основание чл. 95, т. 17 от Устава.

Правилен е изводът на въззивния съд, че църква [име] е придобила собствеността върху процесния православен храм по силата на изтекла придобивна давност при действието на Закона за давността /ЗД/ от 1898 г., отменен 1951 г. Църквата е придобила правосубектност по силата на Екзархийския устав от 1871 г., утвърден в Княжество България с княжески указ от 1895 г. При присъединяване на с.Д. към територията на Царство България след Първата световна война действащите нормативни актове в царството се прилагат и по отношение на това населено място – в частност –

Закон за имуществата, собствеността и сервитутите /ЗИСС/ от 1904 г. /отм./ и Закон за давността от 1898 г. /отм./. В чл. 27 от ЗИСС е предвидено, че имуществата на църковните учреждения принадлежат на тези учреждения, ако законите в царството им признават право да придобиват и владяят имущества, т.е. ако са правосубектни. Това условие в случая е налице, доколкото в чл. 148, т. 10 от Екзархийския устав е предвидено, че църковното настоятелство може да получава по дарение или завещание движими и недвижими имущества в полза на църквата. Конкретният придобивен способ по отношение на процесния имот е давността, като нейният срок е посочен в чл. 34 ЗД /отм./ - двадесет години. Безспорно е установено, че църквата е осъществявала владение върху имота в периода 1913 г. до 1933 г. Въззивният съд не е допуснал процесуални нарушения при установяване на фактите, които са от значение за придобивната давност. Обсъдено е обстоятелството, че спорният имот е имал предназначението на православен храм, който се е използвал за нуждите на православно вероизповедание. Отчетени са и свидетелските показания, че макар и не постоянно, поради наличието на по-нов храм в съседство, в процесния храм са извършвани богослужения до 09.09.1944 г., а според един от свидетелите - до смъртта на митрополит Б. Н. /1948 г./. Налице са и писмени доказателства за деклариране на храма от църковното настоятелство през 1936 -1940 г. Отчетено е и това, че след реставрацията на храма са извършвани служби на храмовия празник, както и на празниците „Рождество Христово“ и „Възкресение Христово“, съобразно установения от НИПК ред за опазване на храма, като след избора на Н. митрополит Н. /1994 г./ той е служил в храма на тези празници преди превръщането му в музей. Служби са извършвани и преди това – в този смисъл свидетелката К. Законосъобразен е изводът на въззивния съд, че до 09.09.1944 г. са изтекли необходимите според чл. 34 от Закон за давността /отм./ двадесет години на давностно владение. Обстоятелството, че службите в процесния храм не са били редовни, се дължи на наличието на по-нов храм в съседство, а след 1972 г. – и на специалния режим на опазване на стария

храм, въведен от НИПК. Това обаче не води до изгубване на правото на собственост от страна на църквата, нито до придобиване на право на собственост от страна на държавата.

Неоснователни са доводите в касационните жалби на държавата и на МК, че държавата е станала собственик на процесния имот *ex lege*, по силата на чл. 2, ал. 2, т. 3, т. 4 и т. 5 ЗДС в различните му редакции. Съображения за това са изложени при отговорите на въпросите по чл. 280, ал. 1 ГПК. Към момента на приемане на ЗДС /ДВ, бр. 44/1996 г./ процесният имот не е бил държавна собственост на някакво придобивно основание, затова не е могъл да придобие статут на публична държавна собственост. Същото важи и за последващото изменение – ДВ, бр. 128/1998 г. Само фактът, че иконостасът на храма има статут на паметник на културата с национално значение, не води до включването му в патримониума на държавата на посоченото основание. Същото би било и ако целият храм имаше такъв статут. Същият извод следва и от действащата понастоящем редакция на чл. 2, ал. 2, т. 5 ЗДС, тъй като в случая не е налице акт на Министерския съвет.

Неоснователно е виждането на държавата, че е придобила процесния имот по давност. Едва след 2004 г., когато е издаден акт за публична държавна собственост и впоследствие през 2007 г., когато имотът е предаден за стопанисване на НИМ и е превърнат в музей, като същевременно не е допускано извършване на църковни служби в него /свидетеля Б./, е налице установяване на владение с намерение за своене от страна на държавата, но до предявяване на иска за собственост по настоящото дело през 2012 г. десетгодишният срок по чл. 79, ал. 1 ЗС не е изтекъл. Извършваните преди това действия по реставрация на храма целят неговото опазване, но не могат да се квалифицират като владение по смисъла на чл. 68, ал. 1 ЗС – упражняване на фактическа власт с намерение за своене.

Основателна е касационната жалба на Н. Света Митрополия, която действа като процесуален субституент в интерес на носителя на

материалното право църква [име], затова може да обжалва въззивното решение в интерес на църквата. Въззивният съд не е имал основание да отхвърли предявения иск по чл. 108 ЗС в осъдителната му част по съображения, че МК не е пасивно легитимирано да отговаря по него. Макар фактическата власт върху имота да се осъществява от НИМ, който е специализирана бюджетна организация към МК /съгласно чл. 1, т. 7 и чл. 2 от ПМС № 128 от 11.07.1994 г. за определяне статута и финансирането на държавни културни институти с национално значение, вр. § 1 от Наредба за придобиване и отнемане на статут на държавен културен институт с национално значение/, имотът може да бъде ревандикиран от МК по изложените по-горе съображения.

Независимо от уважаване на иска по чл. 108 ЗС и в осъдителната част, в спорния имот се запазва режимът за опазване на храма, установен от НИПК, за което църква [име] и Н. Света Митрополия следва да създадат необходимата организация.

При разглеждане на иск на процесуалния субституент по чл. 26, ал. 2 ГПК съдът дължи постановяване на диспозитив, с който спорното материално право се признава или отрича по отношение на неговия носител по чл. 26, ал. 4 ГПК. Неправилно въззивният съд е приел, че искът на Н. Света Митрополия е недопустим, като е обезсилил първоинстанционното решение по този иск и е прекратил производството по него. Предвид изводите на настоящата инстанция въззивното решение следва да бъде отменено в тази част и искът за собственост на митрополията да бъде уважен в полза на носителя на материалното право църква [име], включително и в осъдителната му част срещу МК, като в диспозитива се отбележи, че имотът е предаден за управление от министерството на НИМ.

Въззивният съд недопустимо се е произнесъл по иск с правно основание чл. 108 ЗС, предявен от църква [име] по реда на чл. 225, ал. 1 ГПК, като главно встъпило лице. Процесуалното отношение между тези църква от

една страна и Н. Света Митрополия от друга се определя от чл. 26, ал. 2 и ал. 4 ГПК, което изключва възможността те да бъдат насрещни страни в процеса по спор за собственост на православен храм. Искът по чл. 225, ал. 1 ГПК е процесуално недопустим, затова въззивното решение по този иск следва да бъде обезсилено и производството по него – прекратено.

При този изход на делото на Н. Света Митрополия следва да се присъдят поисканите разноски за въззивната и касационната инстанция, общо в размер на 80 лв., а на църква [име] – разноски за първите две инстанции в размер на 77 лв.

5.С оглед недопустимостта в делбеното производство да се предявяват конститутивни иски с предмет преобразуващи субективни материални права, с оглед предмета на настоящия спор за собственост релевантен е въпросът за значението на влязлото в сила решение по иска по чл. 33, ал. 2 ЗС. Тъй като преобразуващото решение за изкупуването на продадената идеална част от имота е юридически факт, възникнал след приключване на устните състезания в делбеното производство /във фазата по извършване на делбата/, то позоваването на него не е преклудирано и съдът дължи произнасяне относно правните му последици-преобразуващото му действие по отношение на правата на съделителката, прехвърлител на притежаваната от нея ид. ч. от имота, както и по отношение на третото лице, купувач. Горното обуславя и извод за допустимост на настоящето производство по предявения иск по чл. 108 ЗС, основан на придобивен способ, настъпил след момента, към който се преценява установителното и преклудиращо действие на силата на пресъдено нещо на решението по извършване на делбата. Както е разяснено в правната теория, а и е прието в съдебната практика, целта и предмета на делбата е прекратяването на една съществуваща съсобственост като превърне притежаваните от съсобствениците

идеални части в нея в реални такива. Следва да се посочи, че дяловете на съсобствениците в тази съсобственост се определят от придобивното основание, а постановеното решение във всички случаи ще съставлява пресъдено нещо както за съделителите, така и спрямо приобретателя на разпореденото в хода на делбеното производство спорно право по въпросите дали имотът е съсобствен между съделителите и какви са правата им, като признатите такива на прехвърлителя ще се считат за права на приобретателя. С влизане в сила на решението по извършване на делбата съсобствеността ще се счита прекратена и спрямо приобретателя, независимо в чий дял се е паднал имотът.

Чл. 290 ГПК

Чл. 33, ал. 2 ЗС

Чл. 108 ЗС

Решение № 94 от 23.11.2018г. по гр. дело № 4163/2017 г., II г. о., докладчик съдия Снежанка Николова

Производството е по чл. 290 и сл. от ГПК.

Образувано е по касационната жалба на Б. М. С. от гр. С., чрез пълномощника ѝ адв. Пл. А. от САК, против въззивното решение от 2.05.2017 год. по гр. д. № 6195/2016 год. на САС. С него след отмяна на първоинстанционното решение от 12.08.2016 год. по гр. д. № 15498/2012 год. на СГС в частите, с които са отхвърлени исковете на Н. С. С. против касаторката с правно основание чл. 108 ЗС по чл. 31, ал. 2 ЗС за сумата 10 595.50 лв. и по чл. 59 ЗЗД – за сумата 1 925 лв. и в частта за разноските в

тежест на Н. С. над 688 лв. и вместо това е постановено друго, с което е признато за установено по отношение на касаторката, че Н. С. С. е собственик, по силата на влязло в сила решение по гр. д. № 2142/1995 год., с което е уважен иск по чл. 33 ЗС, на недвижим имот, представляващ апартамент № 6, находящ се в [адрес], на втория етаж, състоящ се от една стая, хол, кухня, баня-клозет и антре, с площ от 50 кв. м., при посочените съседи, заедно с избено помещение № 4 и таванско помещение № 3, при посочените съседи, заедно с 7.21/100 ид. ч. от общите части на сградата и от дворното място, цялото с площ 298 кв. м., съставляващо парцел [номер], по плана на гр. С.; осъдена е на основание чл. 108 ЗС Б. М. С. да предаде владението на горния имот на Н. С. С. при условие, че последната ѝ заплати сумата 11 982 лв., представляващи стойността на необходими и полезни разноси, направени за имота от Б. С., за която сума ѝ е признато право на задържане на имота по реда на чл. 72, ал. 3 ЗС; осъдена е Б. С. да заплати на Н. С. сумата 10 595.50 лв. – обезщетение за периода 25.04.2008 год. до м. 10.2012 год. за ползване на 1/2 ид. ч. от горния имот, както и сумата 1 925 лв., на основание чл. 59 ЗЗД за периода от м. 10.2012 год. до 23.04.2013 год. – обезщетение за лишаване от право на ползване върху целия гореописан имот, ведно със законната лихва върху сумите, считано от 24.04.2013 год. до окончателното изплащане и направените по делото разноси в размер на 8 100.95 лв. С въззивното решение е отхвърлено възражението на касаторката за направени необходими и полезни разноси за имота за сумата над 11 982 лв. до предявената 35 892.76 лв.

Касаторката поддържа становище за недопустимост на въззивното решение поради липса на право на иск у ищцата да предяви иска за собственост, с позоваване на влязлото в сила решение по делбеното производство, възлагащо в дял на другата съделителка, праводателка на касаторката, спорния имот. Евентуално поддържа становище за неправилност на обжалваното решение поради нарушение на материалния закон, допуснати съществени процесуални нарушения и необоснованост на изводите-

касационни основания по чл. 281, т. 3 ГПК. Иска обезсилване на въззивното решение с прекратяване на производството по делото или връщане за ново разглеждане, евентуално същото да бъде отменено и вместо това се постанови друго решение, с което исковете срещу нея бъдат отхвърлени. Касаторката претендира присъждане на направените по делото разноски.

Ответницата в касационното производство – Н. С. С., чрез пълномощника ѝ адв. В. В., оспорва жалбата като неоснователна.

С определение № 244 от 9.05.2018 год. по настоящото дело е допуснато касационно обжалване на въззивното решение на основание **чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК** по уточнените и конкретизирани от касационната инстанция въпроси *за значението на решението по чл. 33, ал. 2 ЗС в хипотезата на влязло в сила решение по допускане на делбата, както и такова по извършването ѝ, по отношение на разпоредения в хода на делбеното производство имот, при което съсобственикът е продал не само своята идеална част, но и частта на съсобственика си, а така също и по въпроса за придобивната давност относно чуждата идеална част в хода на делбеното производство между съсобствениците.*

По поставените правни въпроси настоящият състав намира следното:

Спецификата на спора за собствеността на описания имот е обусловена от наличието на приключило делбено производство и решение по чл. 33, ал. 2 ЗС, като разпореждането с целия имот е в хода на делбеното производство от един от съсобствениците, което предпоставя първоначалното обсъждане на тези правни въпроси, при което настоящият състав съобрази следното:

По правило никой не може да прехвърли права, каквито не притежава, респ. да прехвърли повече права отколкото притежава. Макар и разпореждането с чуждата идеална част да е действително, то е непротивопоставимо на действителния собственик, който може да установи правата си както в производство по иск за собственост, така и в делбено

производство. В последното с решението по допускане на съдебната делба със сила на пресъдено нещо се решават въпросите между кои лица и за кои имоти ще се извърши делбата, както и каква е частта на всеки сънаследник - чл. 344, ал. 1 ГПК, респ. чл. 282, ал. 1 ГПК /отм./. Същото има установително действие относно действителните права на страните в делбата.

Така, с влязлото в сила на 1.12.2000 год. решение по делбеното производство по гр. д. № 738/1989 год. на СРС е допусната делба на посочените в решението два имота /един от тях процесният апартамент/ между А. Д. и Н. С. при равни права, решението има установително действие между двете съделителки по отношение имотите и дяловете им.

С оглед недопустимостта в делбеното производство да се предявяват конститутивни иски с предмет преобразуващи субективни материални права, с оглед предмета на настоящия спор за собственост релевантен е въпросът за значението на влязлото в сила решение по иска по чл. 33, ал. 2 ЗС. Тъй като преобразуващото решение за изкупуването на продадената идеална част от имота е юридически факт, възникнал след приключване на устните състезания в делбеното производство /във фазата по извършване на делбата/, то позоваването на него не е преклудирано и съдът дължи произнасяне относно правните му последици - преобразуващото му действие по отношение на правата на съделителката, прехвърлител на притежаваната от нея ид. ч. от имота, както и по отношение на третото лице, купувач. Горното обуславя и извод за допустимост на настоящето производство по предявения иск по чл. 108 ЗС, основан на придобивен способ, настъпил след момента, към който се преценява установителното и преклудиращо действие на силата на пресъдено нещо на решението по извършване на делбата. Както е разяснено в правната теория, а и е прието в съдебната практика, целта и предмета на делбата е прекратяването на една съществуваща съсобственост като превърне притежаваните от съсобствениците идеални части в нея в реални такива. Следва да се посочи, че дяловете на съсобствениците в тази

съсобственост се определят от придобивното основание, а постановеното решение във всички случаи ще съставлява пресъдено нещо както за съделителите, така и спрямо приобретателя на разпореденото в хода на делбеното производство спорно право по въпросите дали имотът е съсобствен между съделителите и какви са правата им, като признатите такива на прехвърлителя ще се считат за права на приобретателя. В този смисъл са разясненията по т. 4 на ТР № 3/2013 год. ОСГК на ВКС. В същия тълкувателен акт е посочено още и, че вещноправните последици на решението по извършване на делбата във всички случаи ще настъпят и спрямо приобретателя, дори същият да не е взел участие в делбеното производство като главна страна, вкл. и когато прехвърлянето на спорното право е останало неизвестно за съда. С влизане в сила на решението по извършване на делбата съсобствеността ще се счита прекратена и спрямо приобретателя, независимо в чий дял се е паднал имотът.

В настоящия случай решението по извършване на делбата на имотите, в т. ч. процесният апартамент, между А. Д. и Н. С. е влязло в сила на 15.11.2013 год. с постановяване на определение № 393 по гр. д. № 4530/2013 год. на ВКС, II г. о. и няма основание да се отрече конститутивния му ефект.

При тези съображения относно зачитане на правните последици на влезлите в сила решения по чл. 33, ал. 2 ЗС и по извършване на делбата на спорния имот, тяхното съпоставяне при предявения иск за собствеността на същия имот от един от съделителите, настоящият състав при произнасяне по касационната жалба приема следното:

В обжалваното решение въззивният съд приел, че ищцата Н. С. е доказала заявеното в исковата молба придобивно основание – зачел е конститутивното действие на решението по чл. 33, ал. 2 ЗС за изкупуване продадената от съсобственика й А. Д. на Б. С. 1/2 ид. ч. от имота, встъпвайки в разпоредителната сделка между тях и замествайки купувача, придобивайки неговите права, при осъщественото плащане на определената цена. На

основание осъществения състав на изкупуването на продадената в хода на висящото делбено производство между А. Д. и Н. С. 1/2 ид. ч., който факт не е преклудиран поради осъществяването му с влизане в сила на решението на 22.10.2012 год. /по гр. д. 2142/1995 год. СРС/, след приключване на устните състезания по делбеното производство между тях на 17.10.2012 год. /производството по гр. д. № 1211/2010 год. СГС/, правилно въззивният съд приел, че Н. С. се легитимира като собственик на тази 1/2 ид. ч. от имота.

Неправилен обаче е изводът му, че същата се легитимира като собственик на целия имот, тъй като притежаваната от нея 1/2 ид.ч. от имота, придобита на основание завещанието в нейна полза от майката на А. Д., е предмет на делбеното производство, приключило с влязло в сила на 15.11.2013 год. съдебно решение по извършване на делбата. Както се посочи, няма основание да се отрече конститутивния ефект на делбата, настъпил в хода на настоящето производство. Съображенията на въззивния съд за разрешаване на възникналата конкуренция на права, основани на две противоречиви, влезли в сила решения, в полза на Н. С., като придобиването на прехвърлената идеална част поради постановеното изкупуване по чл. 33, ал. 2 ЗС е противопоставимо на приобретателя, независимо, че възлагането на делбения имот е в дял на неговия праводател, означава незачитане на правните последици на делбата. С постановеното решение по допускане на съдебната делба, влязло в сила на 1.12.2000 год. са признати равните права на двете съделителки, т. е. частта на Н. С. при извършването на делбата е трансформирана от идеална такава в съсобствеността от имоти в образуването на реалните дялове, разпределени между съделителите с влязлото в сила решение по извършване на делбата. Т. е. за тази нейна идеална част към настоящия момент Н. С. не се легитимира като собственик, същата е преобразувана във възложения ѝ реален дял, поради което и искът ѝ е основателен само до размер на изкупената 1/2 ид. ч., на основание решението по чл. 33, ал. 2 ЗС като факт, непреклудиран от делбата. Всички останали такива, вкл. притежаваната от ищцата идеална част, основанийето ѝ за

притежанието, в т. ч. и основание за погасяването ѝ поради придобиване по давност от друг, са преклудирани с влизане в сила на решението по извършването на делбата. С него съсобствеността е прекратена с извършването на делбата на основание избрания способ на разпределение на делбените имоти, като тези последици имат действие и спрямо приобретателката Б. С., придобила един от имотите в хода на делбата, без значение, че частта, до която разпореждането е произвело транслативно действие е предмет на последващото изкупуване по реда на чл. 33, ал. 2 ЗС. Именно поради последното тя не може да се легитимира като изключителен собственик на имота, поставен в дял на нейната праводателка, а само на половината от него /отношенията по този повод не са предмет на настоящия спор/.

С оглед на тези съображения се налага извод за основателност на иска за собственост само до размер на 1/2 ид. ч. от процесния имот, а за разликата над него същият е неоснователен.

При това положение се явява неотносим към изхода на спора въпросът за придобивната давност по отношение на чуждата идеална част от имота, с оглед съображенията за легитимацията на Б. С. като собственик на тази 1/2 ид. ч. на основание зачитане действието на делбата между нейната праводателка и Н. С.. Затова и по това евентуално заявено основание съдът не следва да се произнася.

Като е уважил предявения иск по чл. 108 ЗС изцяло, въззивният съд е постановил неправилно решение, което следва да се отмени до размер на 1/2 ид. ч. от спорния имот и вместо това в тази част искът се отхвърли като неоснователен.

По обусловените от изхода на спора по иска за собственост обективно съединените иски по чл. 31, ал. 2 ЗС и чл. 59 ЗЗД, настоящият състав приема следното: Първият от тях е за заплащане на обезщетение за ползване

на спорния апартамент от ответницата Б. С. изцяло вместо в размер на придобитата по покупко-продажбата от А. Д. 1/2 ид. ч. и е за периода от 25.04.2008 год. до м. октомври 2012 год./влизана в сила на решението по чл. 33, ал. 2 ЗС/. Вторият иск е квалифициран по чл. 59 ЗЗД и е за следващия период от м. октомври 2012 год. до предявяването на настоящия иск за собственост и за заплащане на обезщетение за ползването на целия апартамент, който според ищцата е бил изключителна нейна собственост поради изкупуването на половината идеална част и по завещание на другата половина. Размерите на обезщетенията са установени въз основа на приети заключения на експертиза въз основа на размера на дължимия наем, поради което при липса на конкретни оплаквания изводите на въззивния съд за основателността на претенциите поради наличие на предпоставките за това следва да се споделят и от настоящата инстанция. В тези части въззивното решение следва да се остави в сила.

В останалата обжалвана част въззивното решение следва да се потвърди.

С оглед този изход по касационната жалба въззивното решение следва да се отмени и в частта за разноските за разликата над половината от присъдените такива.

По разноските в настоящото производство: С оглед частичната отмяна на въззивното решение по иска за собственост и потвърждаването му в останалата му част на касаторката следва да се присъдят съразмерно разноски в размер на 1 020 лв. от претендираната обща сума на направените такива в размер на 4 080 лв.

С оглед изхода на делото на ответницата също се дължат разноски. Независимо от представения списък на направените от нея такива в настоящето производство с посочен общ размер 6 500 лв., съдът счита, че липсват доказателства за плащане извън платеното в брой възнаграждение от

3 500 лв. по договор за правна защита и съдействие № 718328 от 3.11.2017 год. Представеният договор от 11.09.2018 год. с № 718377 не съдържа данни за плащане на посочената сума, нито са представени други доказателства относно този факт, поради което и не удостоверява извършване на разноски за платено възнаграждение на адвокат, с оглед разясненията по т. 1 на ТР № 6 по т. д. № № 6/2012 год. на ОСГТК на ВКС. С оглед изхода на делото по отделните иски на страната на ответницата в това производство следва да се присъдят съразмерно разноски в размер на сумата 2 625 лв. или след извършена компенсация на дължимите от страните разноски касаторката следва да заплати на ответницата сума в размер на 1 605 лв.

6. При съсобственост правото на собственост върху вещта се съпритежава от няколко лица. Нормата на чл. 31, ал. 1 ЗС гарантира правото на всеки съсобственик да ползва общата вещ и задължението на всеки да не пречи за упражняване на правото на собственост на останалите съсобственици според правата им. Искът по чл. 108 ЗС гарантира съдебна защита на това право на съсобственика в обема на притежавания от него дял. Макар и в обем на идеална част, правото на собственост на съсобственика включва трите правомощия – да се владее собствената идеална част, да се ползва съвместно с другите съсобственици и да се разпорежда с нея при известни ограничения, предвид правото на изкупуване. Исковете по чл. 32, ал. 1, чл. 32, ал. 2 и чл. 34 ЗС не могат да заместят защитата, която дава искът по чл. 108 ЗС, тъй като не осигуряват предаване на владението на съсобствената идеална част, което се постига с ревандикационния иск. Когато ищецът претендира да е собственик на цялата вещ, а по делото се установи наличие на съсобственост между него и ответника, съдът следва да уважи ревандикационния иск до обема на притежаваните от ищеца права върху вещта, а не да отхвърля иска изцяло, тъй като в този случай

той не би могъл да предяви повторно иск за тези си права на същото основание поради преклудиращото действие на силата на пресъдено нещо на влязлото в сила решение спрямо фактите, на които е основана претенцията и които ищецът е длъжен да изчерпи в рамките на предявеното основание.

Чл. 290 ГПК

Чл. 31, ал. 1 ЗС

Чл. 108 ЗС

Решение № 128 от 07.12.2018 г. по гр. дело № 4841/2017 г., II г. о., докладчик съдия Пламен Стоев

Производството е по чл. 290 – 293 ГПК.

Образувано е по касационна жалба на С. Г. С. от с. С., СО, срещу въззивно решение № 216 от 05.06.17 г., постановено по в.гр.д. № 60/17 г. на СОС, II с-в, с оплаквания за неправилност поради нарушение на материалния закон, допуснати съществени нарушения на съдопроизводствените правила и необоснованост - касационни основания по чл. 281, т. 3 ГПК.

Решението е допуснато до касационен контрол при условията на **чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК** по въпроса: *при предявен иск по чл. 108 ЗС за признаване изключителна собственост и предаване владението на недвижими имот, подлежи ли той на отхвърляне изцяло, ако бъде установено, че ищецът притежава само идеални части от имота, а останалите идеални части са собственост на ответника или искът следва да бъде уважен до размера на притежаваните от ищеца права.*

Ответникът по жалбата изразява становище за нейната неоснователност. Претендира разноски.

Върховният касационен съд, състав на II г.о., като прецени данните по делото и доводите на страните, намира следното:

С посоченото решение въззивният съд е потвърдил решение № 124 от 21.07.16 г., постановено по гр.д. № 944/15г. на РС Елин Пелин, с което са отхвърлени като неоснователни предявените от С. Г. С. против И. Н. С. обективно съединени искиове с правна квалификация чл. 108 ЗС за установяване, че ищецът е изключителен собственик на УПИ [номер] по плана на с. С., с площ от 680 кв.м., заедно с построените в него лятна кухня, плевня и други подобрения; на УПИ [номер], с площ от 875 кв.м., заедно с построената в него масивна жилищна сграда на един етаж и на УПИ [номер], с площ от 930 кв.м. и за осъждане на ответницата да му предаде владението върху имотите.

За да постанови решението си, въззивният съд е приел, че процесните имоти са принадлежали на Г. С. Т., който след смъртта си на 21.12.1989г. е оставил за свои наследници по закон трима синове – Б. Г. С., Ц. Г. С. и С. Г. С. През 1991 г. между тримата е сключена съдебна спогодба по гр.д. № 165/1991 г. на РС ЕП, по силата на която процесните имоти са поставени в дял на ищеца в първоинстанционното производство С. С., който е уравнил дяловете на братята си парично. Страните по настоящото дело са бивши съпрузи, които са били в брак от 17.10.1985г. до 17.12.2014г., прекратен с развод по взаимно съгласие с решение по гр.д. 443/14 г. на РС Елин Пелин. Съгласно одобреното от съда споразумение между тях придобитият недвижим имот по време на брака, представляващ семейно жилище в с. С., ул. [адрес] остава в обикновена съсобственост. От сключването на брака двамата са живели в жилищната сграда, като ответницата и понастоящем живее там.

При тези фактически данни въззивният съд е приел, че след смъртта на Г. Т. всеки от синовете му е придобил по наследство правото на собственост върху съответната идеална част от наследствената маса, по отношение на която ищецът е изключителен собственик и тя е негово лично имущество съгласно чл. 22, ал. 1 СК. За разликата над този размер /идеалните части на другите двама съделители/ е прието, че процесните имоти са придобити в режим на съпругеска имуществена общност от бившите съпрузи възмездно чрез уравниване на дяловете, което се презюмира, че е извършено със семейни средства. Твърдението на ищеца, че суми за уравниение на дяловете при спогодбата не са изплащани е прието за недоказано, респ. че материалната доказателствена сила на официалния свидетелстващ документ/съдебно-спогодителния протокол/ не е опровергана. Посочено е също, че в случай на неплащане на уравниенията на дяловете съдебната спогодба не подлежи на обезсилване “ex lege”, а може да бъде развалена по реда на чл. 87, ал. 3 ЗЗД единствено по искане на съделителя кредитор по вземането за уравниение на дела, което не е сторено, но не и от съделителя длъжник, поради което ответникът по настоящото дело не може да черпи права от собственото си недобросъвестно поведение. Изложени са и допълнителни съображения, че дори ответницата да не притежава права върху имотите по силата на възмездна сделка, тя притежава такива наред с ищеца по силата на изтекла в полза на двамата съпрузи още през 2001 г. придобивна давност.

По поставения правен въпрос, обусловил изводите на въззивния съд, настоящият състав на ВКС намира следното:

При съсобственост правото на собственост върху вещта се съпритежава от няколко лица. Нормата на чл. 31, ал. 1 ЗС гарантира правото на всеки съсобственик да ползва общата вещ и задължението на всеки да не пречи за упражняване на правото на собственост на останалите съсобственици според правата им. Искът по чл. 108 ЗС гарантира съдебна защита на това право на

съсобственика в обема на притежавания от него дял. Макар и в обем на идеална част, правото на собственост на съсобственика включва трите правомощия – да се владее собствената идеална част, да се ползва съвместно с другите съсобственици и да се разпорежда с нея при известни ограничения, предвид правото на изкупуване. Исковете по чл. 32, ал. 1, чл. 32, ал. 2 и чл. 34 ЗС не могат да заместят защитата, която дава искът по чл. 108 ЗС, тъй като не осигуряват предаване на владението на съсобствената идеална част, което се постига с ревандикационния иск. Когато ищецът претендира да е собственик на цялата вещ, а по делото се установи наличие на съсобственост между него и ответника, съдът следва да уважи ревандикационния иск до обема на притежаваните от ищеца права върху вещта, а не да отхвърля иска изцяло, тъй като в този случай той не би могъл да предяви повторно иск за тези си права на същото основание поради преклудиращото действие на силата на пресъдено нещо на влязлото в сила решение спрямо фактите, на които е основана претенцията и които ищецът е длъжен да изчерпи в рамките на предявеното основание.

Предвид отговора на поставения правен въпрос се налага изводът, че въззивният съд неправилно и в нарушение на материалния закон приел, че предявените искове подлежат на отхвърляне изцяло, независимо от обстоятелството, че $2/3$ ид.части от процесните имоти принадлежат на ищеца ($1/3$ ид.част по наследство и $1/3$ ид. част от прекратената съпругеска имуществена общност), вместо да уважи исковете до този размер.

Неоснователни са доводите на касатора, че бившата му съпруга не притежава никакви права върху имотите, тъй като в съдебната спогодба от 1991 г. съделителите са заявили, че с нея са уредили всички имуществени отношения във връзка с процесните имоти и нямат претенции един към друг при условие, че съделителят С. Г. С. заплати държавната такса в размер на 511,80 лв., а доколкото доказателства за плащането на таксата по делото липсвали, имуществените отношения не са били уредени и съдебната

спогодба не е влязла в сила. В случая след сключването на съдебната спогодба касаторът се е снабдил с констативни нотариални актове за всеки един от трите имота на основание чл. 483, ал. 1 ГПК /отм./, при издаването на които районният съдия е извършил проверка за наличието на необходимите предпоставки за това, като наред със съдебно-спогодителния протокол е била представена и вносна бележка за внесена държавна такса. Освен това районният съд не би могъл да издаде заверен препис от този протокол на страните, ако дължимата държавна такса не е платена, нито касаторът е могъл да се снабди с констативни нотариални актове за имотите без наличието на такъв препис, а при неплащане на дължимата държавна такса тя е следвало да бъде събрана принудително. Правноирелевантен за пораждаване действието на съдебната спогодба и за правата на страните е доводът, че след нейното сключване през различни периоди от време в жилищния имот са живели синовете на единия от братята на касатора и са правили подобрения в него. След като ответницата е придобила 1/3 ид. част от имотите на посоченото основание, тя не е могла да придобие тази част повторно и по давност, нито е могла да придобие някаква част от притежаваните от ищеца права върху тях на оригинерно основание, тъй като съгласно чл. 115, б. в ЗЗД, вр. с чл. 84 ЗС давност между съпрузи не тече.

С оглед изложеното и на основание чл. 293, ал. 1 и 2 ГПК обжалваното решение следва да бъде отменено в частта, с която е потвърдено първоинстанционното решение в частта му, с която предявените искове са отхвърлени за 2/3 ид. части от процесните имоти, като вместо него се постанови друго, с което предявените искове бъдат уважени до размер на 2/3 ид. части от тях. В останалата му част въззивното решение следва да бъде потвърдено.

При този изход на спора въззивното решение следва да бъде отменено и в частта за разноските, като на основание чл. 78, ал. 1 ГПК ответникът следва да заплати на касатора сторените от него разноски за всички

инстанции в размер на 448 лв., изчислени съобразно уважената част от исковете и по компенсация.

III. РЕШЕНИЯ НА ТЪРГОВСКАТА КОЛЕГИЯ

7. По приложението на чл. 75, ал. 2 ЗЗД

Решение № 237 от 11.01.2019 г. по търг. дело № 2687/2017 г., I т. о., докладчик съдия Тотка Калчева, председател на Първо търговско отделение

Производството е по чл. 290 ГПК.

Върховният касационен съд, Търговска колегия, I отделение констатира следното:

За да постанови обжалваното решение, въззивният съд е приел, че между страните е възникнало валидно правоотношение по договор за покупко-продажба от 27.09.2013г. Продавачът – [фирма] ЕООД се е задължил да достави и монтира апарат за измерване на костна плътност, както и да обучи персонала на купувача – [фирма] ООД. Според състава на апелативния съд купувачът е доказал, че е превел на продавача авансово сумата от 38 512 лв., както и е приел, че с нотариална покана от 16.07.2015г., връчена на [фирма] ЕООД, [фирма] ООД е развалил процесния договор поради неизпълнение на задължението на продавача да достави апарата в срок.

Софийският апелативен съд е счел за неоснователно възражението на въззивника за неправилно приложение на разпоредбата на чл. 301 ТЗ. С приемно-предавателен протокол от 05.11.2013г. търговският пълномощник на продавача е предал срещу подпис на неизвестно лице процесния апарат. В протокола липсвало името на лице, което се е подписало за [фирма] ООД, и не бил посочен адрес на доставката. С писмо от 22.05.2015г. по телепоща [фирма] ЕООД е поканило [фирма] ООД да заплати остатъка от цената ведно с обезщетение за забава по чл. 86, ал. 1 ЗЗД, но в същата не било посочено конкретното лице, което е получило доставката и е подписало протокола, както и мястото на доставката. По тези съображения въззивният съд е приел, че не е установено търговецът да е потвърдил извършените без представителна власт действия.

Според въззивния съд първоинстанционният съд е разпределил правилно доказателствената тежест, като [фирма] ЕООД следвало да докаже, че доставката е била предназначена за д-р К. (получил апарата) и той е бил овластено лице по смисъла на чл. 4.1 от процесния договор с [фирма] ООД. Косвеното доказване не било достатъчно, тъй като д-р К. също имал договор за покупка на същата апаратура, за същата цена и същото място за доставка, а по делото не било установено по кой от двата договора престава [фирма] ЕООД.

С определение № 249/18.05.2018г. ВКС допусна касационно обжалване на решението на основание чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК по въпроса *за приложението на разпоредбата на чл. 75, ал. 2 ЗЗД при уговорено в договора място на изпълнение.*

Съставът на ВКС излага следните съображения по поставения въпрос:

Изпълнението на поети с договор задължения трябва да се направи точно и добросъвестно съгласно чл. 63 ЗЗД. Мястото на изпълнение може да се уговори в договора, в който случай не се прилагат правилата по чл. 68, б.б.

„а”, „б” и „в” ЗЗД. Изпълнението е добросъвестно и длъжникът се освобождава от отговорност, ако е изпълнил към лице, което въз основа на недвусмислени обстоятелства се явява овластено да получи изпълнението – чл. 75, ал. 2, изр. 1 ЗЗД. Нормата на чл. 75, ал. 2 ЗЗД въвежда изключение от правилото за точно изпълнение, когато длъжникът е престоирал на кредитора или на друго лице, овластено съгласно чл. 75, ал. 1 ЗЗД. Добросъвестността на длъжника по смисъла на чл. 75, ал. 2, изр. 1 ЗЗД произтича от недвусмислеността на обстоятелствата за овластяване на лицето, приело изпълнението. Съпоставянето на правилата за точно изпълнение на задълженията – за мястото на изпълнение, когато е изрично уговорено в договора (чл. 68, пр. 2 ЗЗД), и за лицето, което приема изпълнението (чл. 75, ал. 2, изр. 1 ЗЗД), обосновават извод, че при предложено от длъжника изпълнение на уговореното място, би могло да се предположи, че лицето, приело изпълнението на това място е било овластено да го получи и съответно длъжникът да се освободи от отговорност. Преценката за недвусмисленост на обстоятелствата по изпълнението се извършва във всеки конкретен случай. Обстоятелствата се обсъждат в тяхната съвкупност и от значение е не само уговорката за място на изпълнение, но може да е от значение и дали тази уговорка е свързана с естеството на задължението; с особени характеристики на вещта, предмет на договора; със специални изисквания на кредитора; с начина на легитимация на лицето, приело изпълнението, или други факти. При изпълнение в хипотезата на чл. 75, ал. 2, изр. 1 ЗЗД възниква право на иск на истинския кредитор срещу лицето, получило изпълнението – чл. 75, ал. 2, изр. 2 ЗЗД, но длъжникът се освобождава от отговорност.

По същество на касационната жалба.

Касаторът поддържа, че въззивното решение е неправилно поради нарушения на материалния закон – не е приложена презумпцията по чл. 301 ТЗ; нарушения на процесуалните правила – оставени са без уважение

доказателствени искания, които са заявени своевременно и въззивният съд не се е произнесъл по въведените с въззивната жалба оплаквания за допуснати процесуални нарушения от първоинстанционния съд, както и не е обсъдил всички доказателства по делото и е основал решението си на предположения, вследствие на което обжалваният акт е необоснован.

Върховният касационен съд, Търговска колегия, I отделение намира, че е налице основанието по чл. 281, т. 3, пр. 2 ГПК за отмяна на въззивното решение.

Във въззивната жалба са въведени твърдения за допуснати от първоинстанционния съд нарушения на процесуалните правила – неправилно разпределена доказателствена тежест; не е допуснато събирането на гласни доказателства за установяване на изпълнението по сделката и за местонахождението на апарата; липсва произнасяне по доказателственото искане за извършване на оглед по реда на чл. 204 ГПК; допусната е съдебно – счетоводна експертиза за установяване на обстоятелството, че не е извършена доставка, като не са допуснати допълнителни въпроси; приложената по делото експертиза е изготвена по друго дело; не са обсъдени всички доказателства, включително непреките, които са от значение за установяване на предаването на вещта и не е обсъждана уговорката за място на изпълнение, различно от местоседалището на приемащия доставката.

С разпореждане от 27.04.2017г. САС е дал указания на въззивника да уточни в едноседмичен срок искането си „въззивния съд да се произнесе по допуснатите процесуални нарушения”. В изпълнението на това разпореждане с молба от 18.05.2017г. е направено уточнение в седем точки, които хронологично следват и възпроизвеждат оплакванията във въззивната жалба.

Въззивният съд е оставил без уважение доказателствените искания на въззивника – настоящ касатор по съображения, че същите са направени с допълнителна молба след изтичане на законоустановения срок за обжалване

на първоинстанционното решение. Според състава на САС доводите за неправилност на решението и свързаните с тях доказателствени искания, заявени след изтичане на срока за въззивно обжалване, не следва да се разглеждат, тъй като въззивната жалба не би могла да се допълва с такива доводи.

Съгласно нормата на чл. 269 ГПК въззивният съд е ограничен от посочените в жалбата основания за неправилност на въззивното решение. По силата на чл. 266, ал. 3 ГПК във въззивното производство може да се иска събиране на доказателства, които не са били допуснати от първоинстанционния съд поради процесуални нарушения.

В случая, всички уточнения, направени в изпълнение на разпореждане на съдията – докладчик от 27.04.2017г., представляват повторение на основанията за отмяна, изложени във въззивната жалба, поради което е неправилен изводът на Софийския апелативен съд, че са заявени нови доводи, които не следва да се обсъждат и съответно не са допуснати свързаните с тях доказателствени искания.

По т. III.1 на въззивната жалба е посочено, че със свидетелски показания може да бъде установено, че апаратът се намира и работи на адреса, на който е доставен, във връзка с представеното с отговора на исковата молба доказателство за извършена на 26.10.2015г. остеметрия. Въведеното твърдение е във връзка с оплакването, че според разпределението на доказателствената тежест от първоинстанционния съд въззивникът е следвало да доказва какви са вътрешните отношения между купувача и лицето, приело апарата. В т. 1 на молбата от 18.05.2017г. след повтаряне на доводите по жалбата изрично е заявено доказателствено искане за разпит на свидетел. По т. III.2 от въззивната жалба е посочено, че не са допуснати поисканите с отговора на исковата молба гласни доказателства и в т. 2 на молбата от 18.05.2017г. е уточнено искането за допускане на разпит на трима свидетели.

Съставът на ВКС приема, че с молбата от 18.05.2017г. не са въведени нови доводи, незаявиени във въззивната жалба, поради което същите следва да се обсъдят от въззивния съд, който дължи произнасяне и по направените доказателствени искания. Заявеното от въззивника твърдение за допуснато от първоинстанционния съд нарушение на процесуалните правила във връзка със събирането на доказателствата, следва да се разглежда и като искане за събирането им от въззивния съд. В този смисъл и съдията – докладчик е дал указания на въззивника с разпореждането от 27.04.2017г., поради което на основание чл. 266, ал. 3 ГПК въззивният съд е следвало да се произнесе по исканията за събиране на доказателства. Направените доказателствени искания са свързани с твърдения и възражения на страната, че апаратът е доставен на адреса, посочен в договора и че лицето, което го е приело, е подписало приемо-предавателния протокол от името на купувача. Първоинстанционният съд е обсъждал хипотезата по чл. 75, ал. 1 ЗЗД за оправомощаване на лицето да приеме изпълнението. обстоятелствата, свързани с изпълнението, така както се твърдят от продавача, са от значение за спора с оглед и на изложените съображения от състава на ВКС по въпроса, по който бе допуснато касационно обжалване.

По т. III.3 на въззивната жалба е направено оплакване за липса на произнасяне от първоинстанционния съд за извършване на оглед по чл. 204 ГПК. В т.3 на молбата от 18.05.2017г. е заявено доказателственото искане за оглед. По този довод въззивният съд се е произнесъл с определение в откритото съдебно заседание на 13.06.2017г. Искането е оставено без уважение с оглед на уговорката в договора, че приемането на доставката се удостоверява с подписан от двете страни приемо – предавателен протокол, както и предвид допуснатия от първоинстанционния съд свидетел и съдебно – техническа експертиза. Допълнителните съображения са, че огледът може евентуално да установи дали към момента на извършването му апаратът е на твърдяното място, но не и кога и от кого е доставен там. В този смисъл въззивният съд се е произнесъл по направеното искане, но впоследствие с

решението е посочил, че експертизата неправилно е приобщена към доказателствата по делото. Съставът на ВКС намира, че доказателственото искане е свързано и с исканията по т. III.1 и т. III.2 от въззивната жалба и с доводите, заявени във връзка с възраженията на насрещната страна, че задължението за предаване на вещта не е изпълнено, както и предвид оспорването на приемо-предавателния протокол и изявлението на купувача относно лицето, което е приело апарата. В случая характеристиките на апарата (обем, особености на монтажа, данни да които се съдържат в събраните свидетелски показания) позволяват при установяване на мястото, където той се намира, да се формират евентуално изводи относно изпълнението на задълженията на купувача в хипотезата на чл. 75, ал. 2 ЗЗД.

По т. III.4 и т. III.5 на въззивната жалба е направено оплакване във връзка с допуснатата счетоводна експертиза и недопуснатите допълнителни въпроси, като в т. 4 и т. 5 на молбата от 18.05.2017г. е заявено искането за допускане на допълнителни задачи на счетоводната експертиза. По тези искания въззивният съд не се е произнесъл при доклада на жалбата.

По т. III.6 на въззивната жалба е направено оплакване за прилагане на заключение по друго дело и съответно в т. 6 на молбата от 18.05.2017г. искането е същото да се изключи от доказателствата по делото. По този довод въззивният съд се е произнесъл в мотивите на решението, като същият е следвало да се разгледа и във връзка с искането по чл. 204 ГПК.

По т. III.7 от въззивната жалба е направено оплакването за необсъждане на доказателствата по делото и съответно в т. 7 на молбата от 18.05.2017г. искането е за обсъждане на доказателствата и възраженията на страните по делото. Посочените доводи са свързани с въпроса, по който бе допуснато касационното обжалване и следва да се обсъдят от въззивния съд.

Основанието за отмяна на въззивното решение по чл. 281, т. 3, пр. 3 ГПК е изведено от касатора с оглед основаването от страна на въззивния съд

на предположения за възникнало паралелно правоотношение между касатора и трето лице. По делото са ангажирани доказателства за съществуването на такова правоотношение и за развалянето на сключения между тези лица договор, като от значение за спора е в какво качество лицето К. е приело аппарата. Посоченото обстоятелство е останало неизяснено по делото предвид на допуснатите нарушения при събирането на доказателствата. Основанието за отмяна по чл. 281, т. 3, пр. 1 ГПК не следва да се обсъжда предвид констатираните от състава на ВКС процесуални нарушения. Прилагането на презумпцията по чл. 301 ТЗ е поставено в зависимост от разрешението от фактическа страна дали длъжникът е изпълнил задължението да предаде вещта, след което да се прецени дали аппаратът е получен от лице, което се е явило овластено да го получи или е извършено от името на търговеца действие без представителна власт, което би могло да се потвърди, евентуално, че продавачът е престирали по друг договор.

По изложените съображения въззивното решение следва да се отмени и на основание чл. 293, ал. 3 ГПК делото да се върне за ново разглеждане от друг състав на Софийския апелативен съд. При новото разглеждане въззивният съд следва да се произнесе по доказателствените искания, заявени с въззивната жалба и съобразно мотивите на ВКС, и да постанови решение по съществуването на спора след обсъждане на всички събрани по делото доказателства и доводи на страните. При новото разглеждане на делото въззивният съд следва да се произнесе и по разноските за водене на делото пред ВКС.

8. Решенията, взети от Съвет на директорите на акционерно дружество, който е действал в намален състав, под законоустановения минимален брой членове, но в шестмесечен срок по чл. 252, ал. 1, т. 6, вр. т. 4 ТЗ, са нищожни, като взети извън пределите на определената от закона компетентност.

Решение № 282 от 18.12.2018 г. по търг. дело № 2537/2017 г., II т. о., докладчик съдия Николай Марков

Производството е по реда на чл. 290 от ГПК.

С определение № 225 от 13.04.2018 г., решението е допуснато до касационно обжалване на основание чл. 280, ал. 1, т. 3 от ГПК по въпроса: „Валидни и законосъобразни ли са решенията, взети от съвет на директорите на акционерно дружество, който е действал в намален състав, под законоустановения минимален брой членове, но в шестмесечния срок по чл. 252, ал. 1, т. 6, вр. т. 4 от ТЗ”.

Върховен касационен съд, Търговска колегия, състав на Второ отделение, като прецени данните по делото и наведените от страните доводи, намира следното:

Производството пред първоинстанционния съд е било образувано по подадена от [банка] АД /н/ срещу [фирма] АД искова молба, в която, а и в допълнителната искова молба, са наведени твърдения, че решението на съвета на директорите на [фирма] АД, обективизирано в протокол от 22.01.2016 г. за приемане на нов съдружник в [фирма] ЕООД – [фирма] ЕООД и за увеличаване на капитала на [фирма] ЕООД чрез издаване на нови 500 дяла, които да бъдат поети от новия съдружник [фирма] ЕООД, не съставлява валидно решение, респ. същото е нищожно поради непопълнен членски състав на СД, който е останал по-малко от трима члена, но единственият формулиран петитум от ищцата е бил за отмяната им.

Първоинстанционният и въззивният съд са квалифицирали искът като конститутивен, с правно основание чл. 71 от ТЗ, като за да постанови обжалваното решение въззивният съд е приел, че соченото от ищца

основание - взето от СД в състав, под изискуемия от чл. 244, ал. 1, изр. 2 от ТЗ минимум, не води до незаконосъобразност на това атакувано решение на Съвета на директорите. Посочил е, че решение на Съвета на директорите може да бъде взето и в състав от двама от членовете на съвета на директорите, когато има напуснали или членове, които са с прекратено участие, тъй като нормата на чл. 252, ал. 1, т. 6 вр. т. 4 от ТЗ предвижда възможност съставът на Съвета на директорите да спадне под изискуемия в чл. 244, ал. 1, изр. 2 от ТЗ минимум за срок от 6 месеца, след което ще може да се прекрати търговското дружество по иск на прокурора, но за периода на този срок липсва забрана дружеството да функционира и дори и след срока до прекратяването му с решение на съда, то може да функционира. Изложил е съображения, че в този случай волята на дружеството се изразява от Съвета на директорите в състава, в който действа, независимо от това, че няма избрани на мястото на напуснали членове на Съвета на директорите, а до прекратяване на дружеството същото се представлява и управлява от Съвета на директорите. Навел е и допълнителен аргумент, че съгласно предвиденото в Устава на дружеството – чл. 40, ал. 1, СД може да вземе решение, ако присъстват всички членове лично или представлявани от друг член на съвета, а в случая, когато членовете на Съвета на директорите са двама, от общо избраните 3, това означава, да присъстват двамата. Мотивира е, че съгласно чл. 41 от Устава, решението на СД по чл. 37, т. 1, 5, 10 и 14 се взема единодушно, а всички останали с мнозинство от 2/3 от всички присъстващи, следователно решението по чл. 37, т. 9 от Устава се взема с мнозинство 2/3, с оглед което и при участието на двама от определените 3 членове на Съвета на директорите следва да се приеме, че изискванията за кворум и мнозинство са спазени.

По въпроса, по който е допуснато касационно обжалване:

Органите на акционерното дружество са средството, чрез което волята му се формира и изразява по отношение на трети лица, а способността на

всеки орган да формира волята на дружеството по определен кръг въпроси от дейността, представлява неговата компетентност. При акционерните дружества с едностепенна система на управление, компетентността на съвета на директорите е признатата му от закона способност, като постоянно действащ изпълнителен орган на АД, да взема решения по всички въпроси във връзка с управлението и представителството на дружеството /освен по тези, които с оглед закона и устава, са в правомощията на общото събрание/. Съгласно императивната, създадена в обществен интерес и в интерес на акционерите, разпоредба на чл. 244, ал. 1 от ТЗ, съветът на директорите се състои най-малко от три, но не повече от девет лица, т.е. предвидено е, че посоченият колективен орган може да формира волята на юридическото лице само, когато се състои минимум от три лица, респективно при спадане на членовете му под определения в закона минимум /независимо дали оставащите членове са двама или един, или СД остава без членски състав/, СД не разполага със способност да взема решения по посочения по-горе кръг от въпроси. В този смисъл наличието или липсата на кворум и мнозинство при вземането на решения от СД с намален под законовия минимум брой на членовете му, не влияе върху преценката за валидност на тези решения, а посочените обстоятелства, биха имали значение в хипотеза на взето решение от СД с непопълнен със съответния брой по устава членски състав, но без броят на членовете да е спаднал под законоустановения минимум. В светлината на изложеното и с оглед дадените с т. 1 на ТР № 1/2002 г. на ОСГК на ВКС разяснения, решението при липса на посочената способност, ще бъде нищожно, поради вземането му извън пределите на компетентност на СД.

Не могат да се черпят аргументи за наличие на призната от закона възможност СД да взема валидни решения и при намален под законовия минимум брой на членовете му, поради предвидената в разпоредбата на чл. 252, ал. 1, т. 6 вр. т. 4 от ТЗ възможност по иск на прокурора дружеството да бъде прекратено с решение на съда, ако в продължение на 6 месеца, броят на

членовете на съвет на дружеството е по-малък от предвидения в закона минимум. На първо място посочената разпоредба е ясна, като подобно на разпоредбата на чл. 155, т. 3 от ТЗ, очертава единствено една от хипотезите и предпоставките, при наличие на които дружеството може да бъде прекратено по иск на прокурора. От друга страна целта ѝ е да се даде възможност, в рамките на посочения в закона срок /през който акционерното дружество, аналогично на дружеството с ограничена отговорност в хипотезата на чл. 155, т. 3 от ТЗ, не може да се управлява и представлява/ да се попълни състава на СД чрез свикване на общо събрание /в хипотезата на чл. 223, ал. 2, вр. ал. 1 от ТЗ/, като от разпоредбата по никакъв начин не следва, че в рамките на шестмесечния срок, се продължава, съществуващата преди намаляване на членовете на СД под посочения в закона минимум, компетентност, нито, че се създава такава на СД с намален под минимума членски състав. С разпоредбата на чл. 252, ал. 1, т. 6 вр. т. 4 от ТЗ законодателят е преценил, че съществуването на дружеството след изтичането на посочения срок, без да е попълнен членския състав на СД съобразно предвидения в закона минимум, е правно несъстоятелно, поради продължаващата невъзможност да бъдат вземани решения във връзка с управлението и представителството му, респективно да бъде осъществявана дейността му /след прекратяването на посоченото основание, дейността на дружеството може да бъде продължена в хипотезата на чл. 274, ал. 1 от ТЗ/.

С оглед изложеното отговорът на поставения правен въпрос е следният: Решенията, взети от съвет на директорите на акционерно дружество, който е действал в намален състав, под законоустановения минимален брой членове, но в шестмесечния срок по чл. 252, ал. 1, т. 6, вр. т. 4 от ТЗ, са нищожни, като взети извън пределите на определената от закона компетентност.

По основателността на касационната жалба:

Настоящият състав намира, че решението е недопустимо и следва да бъде обезсилено.

Същото е постановено въз основа на нередовна искова молба, съдържаща противоречие между обстоятелствената ѝ част /в която са наведени твърдения за липса на компетентност за СД да вземе тези решения, т.е. за тяхната нищожност/ и петитума, съдържащ единствено искане за отмяна на решенията, но не и за установяване на нищожността им, което несъответствие не е констатирано от първоинстанционния съд, като впоследствие въззивният съд също е проявил процесуално бездействие и не е изпълнил задължението си по чл. 129, ал. 1 от ГПК - да извърши самостоятелна проверка и преценка за редовността на исковата молба.

Предвид изложеното решението следва да бъде обезсилено на основание чл. 293, ал. 4, вр. чл. 270, ал. 3 от ГПК, като делото следва да бъде върнато за ново разглеждане от друг състав на САС от фазата на производството по чл. 129, ал. 2, вр. ал. 4 от ГПК с цел отстраняване на констатираните нередовности на исковата молба.

По отношение на направените пред настоящата инстанция разноски, на основание чл. 294, ал. 2 от ГПК следва да се произнесе въззивният съд при повторното разглеждане на делото.